

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALAR
TARBIYASIDA SHARQONA ODATLAR VA BOLA RIVOJLANISHIDA
OILA MUHITINING AHAMIYATI**

Sattorova Feruza Choriyevna

Surxondaryo viloyati Denov tumanidagi

1-sonli DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: Hozirgi kunda maktabgacha ta`lim tashkilotlarida bolalarga ta`lim va tarbiya berishda sharqona odatlardan foydalanishning ijobiy tomonlari hamda bolani kelajakda barkamol shaxs bo`lib voyaga yetishida oila- bobo va momolar, ota-otalarning muhim roli haqida so`z yuritilgan.

**Kalit so`zlar:** Maktabgacha ta`lim, oila, sharqona odatlar, ta`lim, tarbiya, odob, mehnatsevarlik, bola, rivojlanish.

**THE IMPORTANCE OF THE FAMILY ENVIRONMENT IN PRESCHOOL
EDUCATION IN ORGANIZATION AND CHILD DEVELOPMENT IN
CHILDREN'S EDUCATION**

Abstact: At present, there is talk about the positive aspects of the use of oriental traditions in the education and upbringing of children in preschool organizations, as well as the important role of parents and grandparents in the future development of the child as a harmoniously developed person.

Keywords: Preschool education, family, oriental customs, education, upbringing, etiquette, diligence, child, development.

Hozirgi kunda barcha Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida asosiy e`tibor bolalarni milliy qadryatlar ruhida tarbiyashga qaratilgan. Bundan tashqari Maktabgacha ta`lim bolaning sog`lom, har tomonlama kamol topib shakllanishni ta`minlaydi, unda

o‘qishga intilish xissini uyg‘otadi, uni muntazam ta‘lim olishga tayyorladi. Maktabgacha ta‘lim bola 6-7 yoshga etgunicha davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya bolalar tashkilotlarida hamda oilalarda amalga oshiriladi. Maktabgacha ta‘lim maqsadi va vazifalarini ro‘yobga chiqarishda mahallalar, jamoat va hayriya tashkilotlari, xalqaro fondlar faol ishtirok etadi.

Keyingi yigirma ikki yil ichida davlatimiz olib borayotgan odilona siyosat natijasida mamlakatimiz hayotida katta o‘zgarishlar ro‘y berdi.. Har bir tashkilot binosi o‘zgacha dizayn va ko‘rinishga egaligi bilan ajralib turadi. MTT larining ko‘rinishlarida va bezalishida milliyligimiz aks etib turadi. Bolalarga ta‘lim-tarbiya berishda ham sharqona odob va ahloq qoidalariga amal qilinadi. Bunda ayniqsa Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari hamda oilalar o‘rtasida o‘zaro hamkorlik ishlari yaxshi yo‘lga qo‘yilmoqda. Shu o‘rinda bolaning rivojlanishida oilaviy muhitning o‘rni haqida so‘z yuritsak.

Oilaning mustahkam va barqaror bo‘lishi oila a‘zolari salomatligiga, ota-onalikka psixologik tayyorgarligiga bevosita bog‘liq bo‘lgani uchun ham mamlakatimizda bu borada qator ijobiy tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shaxs ma‘naviyati, uning har tomonlama dunyoqarashi asosan oilada shakllanadi. O‘zbek xalqi azal-azaldan o‘zining bolajonligi, oilaparvarligi bilan ajralib turadi. Xalqimiz bola tarbiyasida nafaqat mehr ko‘rsatadi, balki yoshligidan bolani milliy tarbiya, odob-axloq, yuksak ma‘naviyat asosida tarbiyalashga intiladi. Oilada, ayniqsa ayolda ilm, axloq, tarbiya kuchli bo‘lsa, bu fazilatlar el-u yurt, millat va yosh avlodda chuqur tomir otadi. Farzandni har bir ota-ona zaminga, nasl-nasabiga munosib millat qilib tarbiyalashga intiladi. Ajdodlarimiz orzusi juda katta qiyinchilik va mashaqqatli mehnatlar evaziga amalga oshdi. Bunga javoban har bir nuri-diydamiz bo‘lgan o‘g‘il-qizlarimizni yaxshilik, sharqona odob-axloq, poklik, oriyat, adolatni hayot mezoni qilib olgan, millatimiz kelajagi bolalarimizni ongu tafakkuri, jismonan va aqlan, ruhan tetik va ma‘nan yetuk qilib tarbiyalash ham qarz ham farzdir. Bu esa jamiyat, oila oldidagi ota-onalik muqaddas vazifamiz, burchimizdir. Farzand tarbiyasida ayolning oqilaligi katta ahamiyatga ega. Har bir ayol o‘z hatti-harakati, xulq-odobini,

muomilasini nazorat va tahlil qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi kerak. Toki farzandlar “Mening onam dunyodagi eng yaxshi ayol” - deya o‘z onasi bilan faxrlana olsin.

O‘zbek xalqining ming yillar davomida qon-qoniga singib ketgan qadriyatlar, qarindoshlik tuyg‘ularini yuzaga chiqarish, ota-bobolarning ma’naviy meroslarini o‘rganish, har qanday qiyinchiliklarni sabr-toqat bilan yengish, bobolar nasihatlarini yurakka singdirish orqali eng yaxshi fazilatlar, odamiylik xislatlarini yuzaga chiqarilgan. Bunday momomeros qadriyatlar asosida tarbiyalangan farzandlar o‘z umri davomida uchraydigan qiyinchiliklarni osonlikcha yengib o‘ta oladi. Bolalikdan tartib-intizomga o‘rgangan inson umrining oxirigacha unga qat’iy rioya qiladi. Bu esa uning jamiyatda munosib o‘rin egallashiga, kishilar o‘rtasida hurmat-e’tibor qozonishiga, kundalik yumush va ishlarini to‘la-to‘kis bajarishiga yordam beradi. Bunda ham oilada ota-ona shaxsiy ibrat bo‘la oladi. Ota-ona bolaning yarim baxti. Bola doimo ularga taqlid qilib yashaydi. Ota-ona ahil bo‘lib hayot kechirsalar, o‘z do‘st-qadrdonlari bilan izzat-hurmatda bo‘lsalar, ulardan o‘rnak olgan bola ham atrofdagilar bilan xushmuomilada, ochiq chehralik bilan muomilada bo‘ladi, insonni hayotning eng yuksak qadriyati deb biladi. Bu kelajakda uning oilaviy baxtiga asos bo‘lib xizmat qiladi.

Oilaviy tartib bolada tejamkorlikni tarbiyalashda eng yaxshi tarbiyachidir. Ota-onalarning iqtisodiy tarbiyadagi shaxsiy ibrati bolalarda mehnatsevarlik, tejamkorlik, uyushqoqlikni tarbiyalashda katta ahamiyatga ega. Farzandlar kamoloti ota-ona qo‘lida, ota oilada ustun, g‘amxo‘r, mehribon murabbiy, ammo farzandini bag‘riga bosib muruvvat-mehri, qalb nuri bilan yuksaklikka yetaklovchi muqaddas zot bo‘lish onalarga xosdir. Buning uchun esa har bir ayoldan aql, ilm, bilim, mehnatsevarlik, tadbirkorlik, uddaburonlik, ziyraklik, sabr-matonat, mustahkam iroda va hayot tajribasidan zaruriy saboq chiqara olish qobiliyatini talab qiladi.

Xulosamiz o‘rnida shuni ta’kidlab o‘tmoqchimizki, bolaning tabiati va ruhiyati ota-onalar o‘rtasidagi munosabatlar asosida shakllanadi. Tarixga nazar tashlasak, buyuk bobokalonimiz Amir Temurni dunyoga keltirib, shu darajaga yetkazgan Takinabegimning, bobomizni suyuqli nabirasi Mirzo Ulug‘bekning buyuk shaxs bo‘lib

shakllanishiga Bibixonimning hissasi naqadar katta ekanligini yaxshi bilamiz. “Qarisi bor uyning parisi bor” degan gap bejiz aytilmagan. Xulosa qilib, “Yaxshi oila barcha yaxshiliklarga onadir” - deymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Igor de Rachewiltz va Volker Rybatzki . Xung Chin Introduction to Altaic Philology 2013/ p. 46
2. Pedagogika tarixi (I.Xoshimov) T., 2001.76-bet..
3. Bulatov Z, Ustozning shaxsiy va kasbiy fazilatlari “Xalq ta’limi”, 2012. 2-son, 64-67-bet

